

«Суспільство готове до змін, тож настав час консолідувати зусилля громадянському суспільству, уряду і ЗМІ для досягнення ґендерної рівності», – директор НДІ-Україна Мері О'Хейґен.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галусян Ю. М. Функціонування національного механізму реалізації ґендерної політики. Аналітичний звіт за результатами проведення інтерв'ю з експертами у галузі ґендерної політики (за підтримки Фонду народонаселення ООН в Україні) / Ю. М. Галусян [Електронний ресурс]. – К., 2014. – С. 11 – Режим доступу : http://mlsp.kmu.gov.ua/labour/control/uk/publish/category?cat_id=166710.
2. Димова О. В. Ґендерна рівність у політиці як фактор спроможності подолати кризу в Україні / О. В. Димова // Парадигма пізнання: гуманітарні питання. – 2016. – №2(13) [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://oaji.net/articles/2016/1739-1460056473.pdf>.
3. Женщины в политике: мировой обзор (по материалам доклада Исследовательского института по проблемам социального развития при ООН: «Видимые руки»: ответственность за социальное развитие – Москва, 2001) // Электронная версия бюллетеня Население и общество №53–54 от 4–17 февраля 2002 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступу : // <http://www.demoscope.ru/weekly/2002/053/analit01.php>.
4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (укр/рос) ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 18.12.1979 [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_207.
5. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (укр/рос) ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 18.12.1979 [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_207.

Валентина Мовчан,

кандидатка педагогічних наук
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

ҐЕНДЕРНИЙ ПІДХІД НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сучасна початкова школа є фундаментом для подальшого розвитку, виховання і самовиховання особистості. Цей період є важливим для соціалізації молодших школярів/школярок і подолання стереотипної позиції щодо ґендерних ролей чоловіка й жінки.

Відомо, що в початковій школі на уроках трудового навчання не відбувається поділу класу на хлопців і дівчат. Це забезпечує рівні можливості молодшим школярам/школяткам для оволодіння різними видами предметно-перетворювальної та побутової діяльності, передбачає гармонійний розвиток особистості молодшого школяра/школярки й сприяє інтеграції культури ґендерної рівності в навчально-виховний процес початкової школи.

На нашу думку, виховання культури ґендерної рівності учнів/учениць початкової школи у ході уроків трудового навчання передбачає цілеспрямований педагогічний вплив на свідомість дітей щодо формування еґалітарних взаємин у процесі виконання спільних предметно-перетворювальних завдань.

Зміст «Трудового навчання» у початковій школі визначається за такими змістовими лініями: ручні техніки обробки матеріалів, технічна творчість, декоративно-ужиткове мистецтво та самообслуговування. Кожна змістова лінія передбачає формування культури виконання трудових дій. У результаті трудової діяльності в учнівства формуються вміння та навички з обробки матеріалів, правильне уявлення про навколишню дійсність, розширюється загальний і політехнічний кругозір, виховується свідоме ставлення до праці. У молодшому шкільному віці предметна діяльність одночасно є і пізнавальною. А тому діяльність, яка передбачає обробку різних матеріалів, стає для дітей формою мислення, джерелом їх розумового розвитку [1].

Оновлена програма «Трудового навчання» дає можливість вчителю початкової школи не лише самостійного розподілу навчальних годин на оволодіння різними навичками і технологіями предметно-перетворювальної діяльності, а й упроваджувати в навчально-виховний процес ґендерний підхід. Реалізація ідей ґендерного підходу залежить від професіоналізму вчителя, організації і добору практичних завдань, що сприяють руйнуванню застарілих ґендерних стереотипів щодо ролі жінки і чоловіка в сучасному суспільстві.

Для ефективності виховання культури ґендерної рівності доцільно використовувати завдання, що допомагають самостійно розв'язувати предметно-практичні та побутові задачі у повсякденному житті незалежно від статевих відмінностей.

Трудове навчання в початкових класах є першою сходинкою до вибору майбутньої професії [1]. У зв'язку з цим на уроках трудового навчання педагог ознайомлює молодших школярів/школярок із різними професіями та особливостями організації праці, обладнанням і результатами праці. На цьому етапі вчителю важливо на конкретних прикладах показати відсутність поділу на суто жіночі й чоловічі професії. Варто навести приклади успішної професійної реалізації у різних видах діяльності як чоловіків, так і жінок (кулінар, модельєр, скульптор, інженер, юрист, військовий, журналіст, програміст тощо). Це сприяє подоланню ґендерних стереотипів (жіночий вид діяльності, чоловічий вид діяльності), усвідомлення молодшими школярами/школярками, що є рівні можливості при виборі професії.

Потужний потенціал формування позитивних ґендерних взаємин учнів та учениць початкових класів має виконання різнобічних спільних творчих завдань: аплікацій з паперу, аплікацій з природного матеріалу, колажів, рельєфів, макетування виробів з деталей конструктора тощо. Така спільна діяльність передбачає партнерство, взаємодопомогу й взаємоповагу.

Розв'язанню побутових задач як для хлопців, так і дівчат, допомагає вивчення теми «Самообслуговування. Одяг і взуття», що передбачає вивчення основних правил догляду за одягом і взуттям; пришиванням ґудзиків; оволодіння уміннями зав'язування різними способами поясів,

шарфів, шнурків; оздоблення одягу. Тема «Самообслуговування. Культура харчування» формує навички культури сервірування столу до обіду, сніданку, різних календарних і релігійних свят; добір різного виду посуду й декору. Такі уроки орієнтують молодших школярів/школярок на спільні міжособистісні взаємини та виконання різних побутових ролей.

Отже, ґендерний підхід на уроках трудового навчання у початковій школі сприяє руйнуванню ґендерних стереотипів; вихованню ціннісного ставлення до себе та інших; формуванню культури ґендерної рівності молодших школярів/школярок; свідомого вибору трудової діяльності; взаємоповаги та самовираженню при виконанні предметно-практичних та побутових завдань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Трудове навчання. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>.

Інна Моначин,

кандидатка психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології у виробничій сфері
Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя

ГЕНДЕР В СТРУКТУРІ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Нинішнє суспільство вимагає особистостей, які здатні адаптуватися до складних умов життєдіяльності, постійних змін суспільних умов, систематично оволодівати новими знаннями, навичками і вміннями, долати перешкоди, досягаючи поставленої мети, не зашкоджуючи своєму психічному здоров'ю й зберігаючи психічну стійкість. Йдеться про конкурентоздатну особистість. Таку, яка здатна «йти в ногу» з науково-технічним прогресом й швидко освоїтись у нових видах діяльності, розуміти ґендерні особливості та різноманітні форми спілкування за умови збереження позитивного внутрішнього психоенергетичного потенціалу.

У конкурентоздатній країні, на думку Дж. Грейсона і К. О'Делла, її громадянам необхідно мати: високий середній рівень функціональної грамотності; основи знань з математики, статистики, наукової методології; здатність спостерігати процеси, аналізувати їх, інтерпретувати результати і діяти; знання про світ (йдеться про знання з історії, географії, економіки, мовної підготовки); уміння працювати в колективі; здатність до відповідальності; здатність постійно вчитися і пристосовуватися до змін; здійснювати критичний аналіз текстів, присвячених ґендерній проблематиці.